

บทที่ 4

การกำหนดอัตราค่าน้ำประปา

กิจการประปาในกรุงเทพมหานคร ได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2452 แต่ใช้เฉพาะในพระราชวังและบริเวณรอบนอกที่ใกล้เคียงเท่านั้น เมื่อสถานการณ์เจริญเติบโตของชุมชนและบ้านเมืองมีมากขึ้น กิจการประปาจึงได้มีการก่อสร้างระบบการผลิตน้ำประปาและระบบจำหน่ายน้ำประปาและมีการกำหนดอัตราค่าน้ำประปาให้กับประชาชน ซึ่งมีประวัติอัตราขายน้ำประปามีดังนี้

1. เริ่มการใช้น้ำตั้งแต่ 2457-23 มิถุนายน พ.ศ. 2482 โดยคิดอัตราค่าน้ำดังนี้

1-100	ลูกบาศก์เมตร	ลูกบาศก์เมตรละ	25 สัต่างค์
101-500	"	"	20 สัต่างค์
501-100	"	"	18 สัต่างค์
1000 ขึ้นไป	"	"	14 สัต่างค์

ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดใช้น้ำประปาต่ำกว่า 8 ลูกบาศก์เมตร ในเดือนหนึ่งจะคิดอัตราเดือนละ 2 บาท ทุก ๆ เครื่องวัดจำนวนน้ำ ส่วนน้ำประปาที่เรือต่าง ๆ รับไปใช้สำหรับเรือ และมีผู้รับไปจำหน่ายโดยได้รับอนุญาตพิเศษ คิดลูกบาศก์เมตรละ 25 สัต่างค์

ผลวิเคราะห์

จะสัง เกตอัตราค่าน้ำประปาในครั้งแรกได้ว่า ผู้ใช้น้ำจำนวนน้อยจะถูกคิดค่าน้ำต่อลูกบาศก์เมตรละสูงกว่าผู้ที่ใช้จำนวนมาก ซึ่งแสดงว่ายิ่งใช้น้ำประปามาก อัตราการขายต่อลูกบาศก์เมตรละจะยิ่งถูกลง

2. ตั้งแต่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2482-30 ตุลาคม พ.ศ. 2487

1-500	ลูกบาศก์เมตร	ลูกบาศก์เมตรละ	16 สัต่างค์
501-1000	"	"	16 สัต่างค์
1,001-ขึ้นไป	"	"	14 สัต่างค์

เฉพาะน้ำที่ใช้สำหรับการอุตสาหกรรมหรือสถานพยาบาล ถ้าแห่งใดปรากฏว่าใช้น้ำเกินเดือนละ 3,001 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป แล้วจะคิดอัตราค่าน้ำให้เป็นพิเศษ คิดลูกบาศก์เมตรละ 12 - สัต่างค์

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำในครั้งนีต่ำกว่าครั้งที่แล้ว โดยลดจากลูกบาศก์เมตรละ 25 ส่ต่างค์เหลือเพียงลูกบาศก์เมตรละ 16 ส่ต่างค์ ซึ่งคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ที่ลดลง 36% และการคิดอัตราค่าน้ำก็เป็นเช่นเดียวกัน ถือว่ายิ่งใช้น้ำประปามาก ราคาค่าน้ำต่อลูกบาศก์เมตรละก็ยิ่งถูกลง

3. ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2487-13 เมษายน พ.ศ. 2488

1-500	ลูกบาศก์เมตร	ลูกบาศก์เมตรละ	35 ส่ต่างค์
501-1,000	"	"	32 ส่ต่างค์
1,000-ขึ้นไป	"	"	30 ส่ต่างค์

น้ำประปาที่ใช้ในอุตสาหกรรมหรือสถานพยาบาล ถ้าแห่งใดใช้เกินกว่า เดือนละ 3,001 ขึ้นไปจะคิดในอัตราพิเศษ โดยคิดเพียงลูกบาศก์เมตรละ 30 ส่ต่างค์

น้ำที่เรือต่าง ๆ รับไปใช้หรือมีผู้รับไปจำหน่าย โดยได้รับอนุญาตจากทางราชการจะคิดไว้ในอัตราลูกบาศก์เมตรละ 35 ส่ต่างค์

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำในครั้งนี้ได้เพิ่มมากขึ้นถึง 118% และคิดค่าน้ำโดยวิธีเดียวกันคือยิ่งใช้น้ำประปาจำนวนมากขึ้น ราคาขายต่อลูกบาศก์เมตรละถูกลง

4. ตั้งแต่ 14 เมษายน พ.ศ. 2488-31 ธันวาคม พ.ศ. 2488

คิดลูกบาศก์เมตรละ 45 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ใช้

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำเพิ่มขึ้น 28.57% ในระยะเวลาต่างกันเพียงประมาณ 6 เดือน แต่ได้คิดค่าน้ำเป็นอัตราเดียวตลอดตามจำนวนลูกบาศก์เมตรที่ใช้น้ำ

5. ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2489-30 มีนาคม พ.ศ. 2489

คิดลูกบาศก์เมตรละ 50 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ใช้

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำเพิ่มขึ้นอีก 11% และคิดอัตราเดียวตลอด

6. ตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2489-30 สิงหาคม พ.ศ. 2490

คิดลูกบาศก์เมตรละ 70 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ไ้

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำเพิ่มขึ้นอีก 40% และคิดอัตราเดียวตลอด

7. ตั้งแต่ 1 กันยายน พ.ศ. 2490-30 ตุลาคม พ.ศ. 2491

คิดลูกบาศก์เมตรละ 65 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ไ้

ผลวิเคราะห์

ในครั้งนี้อัตราค่าน้ำได้เริ่มลดลงจากครั้งที่แล้วประมาณ 7% แต่ก็ยังคิดในอัตราเดียวตลอด

8. ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2491-31 ธันวาคม พ.ศ. 2491

คิดลูกบาศก์เมตรละ 60 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ไ้

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำครั้งนี้ก็ลดลงอีก 7.5% และคิดในอัตราเดียวตลอด

9. ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2492-30 มิถุนายน พ.ศ. 2515

คิดลูกบาศก์เมตรละ 50 ส่ต่างค์ ตามจำนวนที่ไ้

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำก็ลดลงอีก 16.6% และคิดในอัตราเดียวตลอด

10. ตั้งแต่ กรกฎาคม พ.ศ. 2515- 14 เมษายน พ.ศ. 2524

จำนวนลูกบาศก์เมตร - ต่อเดือน			ราคาขายน้ำประปา ต่อลูกบาศก์เมตร	
			บาท	สตางค์
	0 - 6	ลูกบาศก์เมตร	ให้เปล่า	
เกิน	6 - 12	"	-	50
เกิน	12 - 25	"	1	-
เกิน	25 - 50	"	1	50
เกิน	50 - 200	"	2	-
เกิน	200	"	2	50

(อัตราค่าน้ำเฉลี่ยประมาณลูกบาศก์เมตรละ 1.50 บาท)

หมายเหตุ จำนวนน้ำใช้ 6 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน ได้เริ่มลดให้แก่ผู้ใช้ น้ำทุกประเภท ตั้งแต่ปี 2501 ซึ่งหมายความว่า ถ้าใช้น้ำ 6 ลูกบาศก์เมตรไม่เสียค่าน้ำ ตั้งแต่ สิงหาคมปี 2510

ผลวิเคราะห์

อัตราค่าน้ำเริ่มแบ่งช่วงการใช้น้ำดีขึ้น และการคิดอัตราค่าน้ำได้เริ่มเปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งใช้จำนวนน้ำมากราคาขายต่อลูกบาศก์เมตรจะเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับการคิดราคาในอดีตราคาค่าน้ำประปาที่เปลี่ยนแปลงใหม่นี้ จากลูกบาศก์เมตรละ 50 สตางค์ จนถึงราคา 2.50 บาท

11. ตั้งแต่ 15 เมษายน พ.ศ. 2524-30 กันยายน พ.ศ. 2527

มีการแบ่งประเภทใช้น้ำเป็น 3 ประเภท และคิดอัตราค่าน้ำตามวิธีที่ใช้น้ำ

มากอัตราขายต่อลูกบาศก์เมตรยิ่งสูงขึ้น

ประเภทที่ 1 ที่อยู่อาศัย

ไม่เกิน	20	ลูกบาศก์เมตร	เหมาจ่ายรายละ	20.00 บาท
เกิน	20 - 50	"	ลูกบาศก์เมตรละ	1.50 "
เกิน	50 - 80	"	"	2.50 "
เกิน	80 - 100	"	"	3.00 "
เกิน	100 - 200	"	"	3.50 "
ส่วนที่เกิน	200	"	"	4.50 "

สำหรับผู้ที่ใช้น้ำประเภทที่ 1 นี้ หากใช้ไม่เกินเดือนละ 6 ลูกบาศก์เมตร ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าน้ำ

ประเภทที่ 2 ราชการ

ไม่เกิน	10	ลูกบาศก์เมตร	เหมาจ่ายรายละ	30.00 บาท
เกิน	10 - 50	"	ลูกบาศก์เมตรละ	2.00 "
เกิน	50 - 100	"	"	3.00 "
เกิน	100 - 300	"	"	4.00 "
ส่วนที่เกิน	300	"	"	4.50 "

ประเภทที่ 3 รัฐวิสาหกิจและธุรกิจ

ไม่เกิน	10	ลูกบาศก์เมตร	เหมาจ่ายรายละ	50.00 บาท
เกิน	10 - 50	"	ลูกบาศก์เมตรละ	3.25 "
เกิน	50 - 100	"	"	4.00 "
เกิน	100 - 300	"	"	5.00 "
ส่วนที่เกิน	300	"	"	5.50 "

ผลวิเคราะห์

การกำหนดอัตราค่าน้ำในครั้งนี้อาจแบ่งตามประเภทการใช้น้ำโดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประจําวันและเพื่อการดำเนิการเพิ่มรายได้ให้การประปานครหลวง โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ที่อยู่อาศัย ประเภทนี้ถ้าใช้น้ำไม่เกิน 6 ลบ.ม. แรกได้รับการยกเว้นและเหมาจ่าย 20 ลบ.ม. แรกราคา 20.00 บาท เกิน 20 ลบ.ม. ราคา ลบ.ม.ละ 1.50 บาท ถึง 4.50 บาท

2. ราชการ ประเภทนี้เหมาจ่าย 10 ลบ.ม. แรกราคา 30.00 บาท และเกิน 10 ลบ.ม. แรกราคา ลบ.ม.ละ 2.00 บาท ถึง 4.50 บาท

3. รัฐวิสาหกิจและธุรกิจ ประเภทนี้เหมาจ่าย 10 ลบ.ม. แรกราคา 50.00 บาท เกิน 10 ลบ.ม. ราคา ลบ.ม.ละ 3.25 บาท ถึง 5.50 บาท

ทั้งนี้ทั้ง 3 ประเภท ใช้น้ำหลักการคิดอัตราค่าน้ำ คือ ยิ่งใช้น้ำมากราคาก็ยิ่งสูงขึ้น

12. ตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2527 ถึงปัจจุบัน 30 กันยายน พ.ศ. 2528

มีการแบ่งประเภทผู้ใช้น้ำเป็น 2 ประเภท

ประเภทผู้ใช้น้ำ	อัตราขายน้ำ		ปรับอัตราขายน้ำเพิ่มขึ้นต่อเดือน	
	บาท/ลบ.ม. ละต่างค์/ปี		จนถึงกันยายน 2528	
<u>ประเภทที่ 1 ที่พักอาศัย</u>				
ลูกบาศก์เมตร	ปี			
0 - 20	0-1,000	1.50	3 สต.	ปรับเดือนละ 20 สต./ลบ.ม.
		(แต่ไม่ต่ำกว่า	(แต่ไม่ต่ำกว่า	หรือ 0.4 สต./ปี
		20 บาท)	20 บาท)	

ประเภทผู้เช่า		อัตราเช่า		ปรับอัตราเช่าเพิ่มขึ้นต่อเดือน	
		บาท/ลบ.ม.	สตางค์/ปี	จนถึงกันยายน 2528	
ลูกบาศก์เมตร	ปี				
21 - 30	1,001-1,500	1.50	3	"	"
31 - 40	1,501-2,000	1.75	3,5	"	"
41 - 50	2,001-2,500	2.00	4	"	"
51 - 60	2,501-3,000	2.25	4,5	"	"
61 - 70	3,001-3,500	2.50	5	"	"
71 - 80	3,501-4,000	2.75	5,5	"	"
81 - 90	4,001-4,500	3.00	6	ปรับเดือนละ 25 สต./ลบ.ม.	
91 -100	4,501-5,000	3.25	6,5	หรือ 0,5 สต./ปี	
101 -120	5,001-6,000	3.50	7	"	"
121 -160	6,001-8,000	3.75	7,5	"	"
161 -200	8,001-10,000	4.00	8	"	"
201 ขึ้นไป	10,001 ขึ้นไป	4.50	9	"	"

ประเภทที่ 2 ธุรกิจรัฐวิสาหกิจ

ราชการอื่น ๆ		อัตราเช่า		ปรับอัตราเช่าเพิ่มขึ้นต่อเดือน	
		บาท/ลบ.ม.	สตางค์/ปี	จนถึงกันยายน 2528	
ลูกบาศก์เมตร	ปี				
0 - 10	0 - 500	เหมา 50	เหมา 50	เหมา 50 บาท	
11 - 20	501 - 1,000	3.00	6	ปรับเดือนละ 25 สต./ลบ.ม.	
				0,5 สต./ปี	
21 - 30	1,001- 1,500	3.25	6,5	"	"
31 - 40	1,501- 2,000	3.50	7	"	"
41 - 50	2,001- 2,500	3.75	7,5	"	"
51 - 60	2,501- 3,000	4.00	8	"	"
61 - 80	3,001- 4,000	4.25	8,5	"	"

ลูกบาศก์เมตร	ธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ	อัตราขายน้ำ		ปรับอัตราขายน้ำเพิ่มขึ้นต่อเดือน	
	ราชการอื่น ๆ	บาท/ลบ.ม,	ลตจก/ปีบ	จนถึงกันยายน	2528
	ปีบ				
81 - 100	4,001-5,000	4.50	9	"	"
101 - 120	5,001-6,000	4.75	9,5	"	"
121 - 150	6,001-8,000	5.00	10	"	"
161 - 200	8,001-10,000	5.25	10,5	"	"
201 ขึ้นไป	10,001 ขึ้นไป	5.50	11	"	"

ผลวิเคราะห์

การกำหนดอัตราค่าน้ำในครั้งนี ได้ลดประเภทใช้น้ำเป็น 2 ประเภท คือที่พักอาศัย และธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ ราชการ อื่น ๆ และปรับราคาขึ้นทุกประเภทใช้น้ำ ลบ.ม.ละ 20-25 ลตจก ต่อเดือนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมปี 2527 ถึงกันยายนปี 2528 และยังคงใช้หลักการคิดอัตราค่าน้ำเช่นเดิม

สรุป

อัตราค่าน้ำประปาตั้งแต่ พ.ศ. 2457 เป็นต้นมา จากข้อมูลที่ได้แสดงมานี้จะเห็นได้ว่า
อัตราค่าน้ำประปา เรียงตามลำดับดังนี้

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ปี 2457 ใช้น้ำหลักยิ่งใช้มากยิ่งถูกลง

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ปี 2482 ลดราคาจากอัตราเดิมและยังคงใช้น้ำหลักยิ่งใช้น้ำมากยิ่งถูกลง

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ปี 2487 ขึ้นราคาสูงที่สุดถึง 118% และคงใช้น้ำหลักยิ่งใช้มากยิ่งถูกลง

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ปี 2488 ขึ้นราคาจากปี 2487 อีก 28.57% และคิดราคาอัตราเดียว

ตลอด

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ปี 2489 ขึ้นราคาอีก 11% และคิดราคาอัตราเดียวตลอด

อัตราค่าน้ำในปี 2489 ขึ้นราคาอีก 40% และคิดราคาอัตราเดียวตลอด

อัตราค่าน้ำในปี 2490 ลดราคาลง 7% และคิดอัตราเดียวตลอด

อัตราค่าน้ำในปี 2491 ลดราคาลง 7.5% และคิดอัตราเดียวตลอด

อัตราค่าน้ำในปี 2492 ลดราคาลง 16.6% และคิดอัตราเดียวตลอด

อัตราค่าน้ำตั้งแต่กรกฎาคมปี 2515 แบ่งช่วงการใช้น้ำและใช้น้ำหลักการคิดอัตราแก้วหน้า

จาก ลบ.ม. ละ 50 สี่ต่างค์ ถึง ลบ.ม. ละ 2.50 บาท

อัตราค่าน้ำตั้งแต่เมษายนปี 2524 แบ่งประเภทผู้ใช้น้ำเป็น 3 ประเภทและแบ่งช่วงการ
ใช้น้ำแต่ละประเภทและใช้น้ำหลักการคิดตามอัตราแก้วหน้า จาก ลบ.ม.ละ 1.50 บาท ถึง ลบ.ม.
ละ 5.50 บาท

อัตราค่าน้ำตั้งแต่ตุลาคมปี 2527 ได้ลดประเภทผู้ใช้น้ำคงเหลือเพียง 2 ประเภท โดย
แบ่งช่วงการใช้น้ำใหม่ตามฐานราคาเดิม คือตั้งแต่ ลบ.ม.ละ 1.50 บาท ถึง ลบ.ม.ละ 5.50 -
บาท และปรับราคาขึ้นทุกประเภทใช้น้ำ ลบ.ม.ละ 20-25 สี่ต่างค์ต่อเดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคมปี
2527 ถึง กันยายนปี 2528 การปรับอัตราครั้งนี้ มีเป้าหมายที่จะให้การประปานครหลวงถึงจุดคุ้มทุน
อย่างไรก็ดีโดยวิธีการนี้ในปีงบประมาณปี 2528 จะทำให้มีผลเป็นราคาขายเฉลี่ยปีงบประมาณ
2528 ลบ.ม.ละ 4.90 บาท (ฝ่ายการบัญชีและการเงิน การประปานครหลวง) ซึ่งยังต่ำกว่า
ต้นทุนค่าน้ำประปาอยู่ 0.34 บาท